

Miljöersättning för minskat kväveläckage

Du kan få ersättning för att antingen odla fånggröda eller vårbearbeta, eller göra både och på samma mark. Syftet med ersättningen är att minska kväveutlakning och fosforförluster från åkermark och att lagra in kol i marken. Du kan få ersättning om din mark ligger i nitratkänsligt område.

Så söker du ersättningen och gör ändringar

För att få ersättning behöver du ha ett åtagande. Det betyder att du åtar dig att sköta din mark eller dina djur enligt vissa villkor.

Du söker åtagande och utbetalning i e-tjänsten SAM Internet. När du har fått ditt åtagande behöver du ansöka om utbetalning varje år. I SAM Internet visar vi beslutade uppgifter om ditt åtagande. Ifall ditt åtagande från tidigare år inte är beslutat än visar vi i SAM Internet de uppgifter om åtagandet som du redovisade när du ansökte om åtagandet.

Sista dag att söka 2019 var den 11 april. I februari nästa år kan du söka ersättningen igen. Om din ansökan kommer in efter den 11 april minskar vi din ersättning med 1 procent per arbetsdag som ansökan är försenad. Om ansökan kommer in efter den 6 maj får du ingen ersättning alls 2019.

Om du ska söka jordbrukarstöd för första gången så behöver du kontakta din länsstyrelse för att få ett kundnummer.

Ändra i din ansökan

Du kan ändra vissa saker i din ansökan eller i ditt åtagande. De flesta ändringar kan du göra fram till och med 15 juni. Om du vet att du behöver ändra något ska du göra det så snart som möjligt. Om vi eller länsstyrelsen hittar fel i din ansökan, eller om du får en kontroll, är det bara i undantagsfall du får göra ändringar.

Du måste ha ett åtagande

För att få miljöersättning måste du ha ett åtagande. Ett åtagande innebär att du åtar dig att sköta din mark eller dina djur enligt villkoren för ersättningen i 5 år. När du utför ditt arbete enligt dessa villkor, utför du den miljötjänst som du kan få ersättning för.

Åtagandet innebär att du måste följa de villkor som gäller för ersättningen varje år under hela 5-årsperioden. Det innebär att du måste följa villkoren som gäller oavsett om du söker utbetalning eller inte. Åtagandet börjar den 1 januari det år som du gör din ansökan och slutar den 31 december det sista året i 5-årsperioden.

Minsta belopp för utbetalning är 1 000 kronor. Det betyder att om du söker ett åtagande med så liten omfattning att du inte kommer upp i 1 000 kronor per ersättning, får du inget åtagande.

Det kan du få ersättning för

Du kan få ersättning för åkermark som ligger i ett nitratkänsligt område. Nitratkänsliga områden finns i södra Sverige. Det är områden där det finns vattendrag och sjöar som är känsliga för kväveföroreningar som orsakas av jordbruket.

Karta över nitratkänsliga områden

Karta över nitratkänsliga områden, markerade med rosa färg. Runt Vänern, hela västkusten, Skåne, Blekinge, Öland, Gotland, delar av Östergötland, Södermanland, Uppland och nordvästra Småland. Klicka på bilden för att se en större version.

SAM Internet visar om din mark ligger i ett nitratkänsligt område

I SAM Internet kan du se om din mark ligger i ett nitratkänsligt område om du klickar på Visa blockinformation under fliken Block i Karta och Skiften.

Du kan få ersättning antingen för odling av fånggröda eller vårbearbetning. Du kan också göra både och på samma mark. Det hjälper till att minska kväveutlakning och fosforförluster från åkermark och att lagra in kol i marken.

Det här är fånggröda

Med fånggröda menas växtlighet som har sin huvudsakliga tillväxt mellan två huvudgrödor och som odlas i syfte att minska växtnäringsförlusterna efter huvudgrödans skörd. Slätter-, frö- eller betesvall, eller bevuxen träda, räknas inte som huvudgröda.

Det här är vårbearbetning

Med vårbearbetning menas att du inte får jordbearbeta marken på hösten. Tidigast den 1 januari året efter du sökte ersättning får du jordbearbeta marken efter skörd av en huvudgröda eller vall, eller efter en bevuxen träda.

Villkor för ersättningen

De här villkoren behöver du följa för att få full ersättning. Ta kontakt med din länsstyrelse om du inte kan uppfylla villkoren i åtagandet.

Villkor för fånggröda

Du ska så fånggrödan med en utsädesmängd som är normal för arten och syftet med odlingen. Fånggrödan ska vara tillräckligt etablerad med hänsyn till lokala förhållanden och väderlek. Om fånggrödan inte är tillräckligt etablerad kan din ersättning minskas.

Grödor du får använda som fånggröda

Du får använda dessa grödor som fånggröda:

- Vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter. Högst 15 viktprocent av utsädesblandningen får bestå av vallbaljväxter. Du ska så in fånggrödan i huvudgrödan. Huvudgrödan kan inte vara potatis, rotfrukter eller grönsaker.
- Vitsenap, oljerättika eller rättika. Om huvudgrödan är potatis, rotfrukter eller grönsaker ska du så fånggrödan snarast efter att du har skördat huvudgrödan. Om huvudgrödan är annan än potatis, rotfrukter eller grönsaker så ska du så in fånggrödan i huvudgrödan eller så den snarast efter att du har skördat huvudgrödan.
- Höstråg eller westerwoldiskt rajgräs. Du ska så fånggrödan snarast efter att du har skördat potatis, rotfrukter eller grönsaker. Höstråg och westerwoldiskt rajgräs kan du inte så efter andra huvudgrödor än potatis, rotfrukter eller grönsaker.

Sådatum för fånggröda

Det finns inga specifika datum för när olika fånggrödor senast måste ha såtts. Däremot ska du så in fånggrödan i växande gröda i god tid, så att den kan utvecklas väl och ta upp kväve under hösten, efter skörd av huvudgrödan.

Vi rekommenderar att du sår dina fånggrödor senast vid följande datum:

- Vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter. Du bör så fånggrödan i samband med sådd av huvudgrödan eller senast under juni månad.
- Vitsenap, rättika eller oljerättika. Du bör så den senast den 10 augusti, förutom i Blekinge, Skåne, Hallands och Kalmar län där du bör så senast den 20 augusti.
- Höstråg. Du bör så den senast den 15 september, förutom i Blekinge, Skåne och Hallands län där du bör så senast den 1 oktober.
- Westerwoldiskt rajgräs. Du bör så den senast den 15 augusti.

Bryta fånggröda

Beroende på vilken fånggröda du odlar, och var din odling finns, får du bryta din fånggröda vid olika tidpunkter.

Om fånggrödan är vallgräs, vallgräs i blandning med vallbaljväxter, vitsenap, oljerättika eller rättika får den brytas tidigast den 10 oktober. I Blekinge, Skåne och Hallands län får du bryta fånggrödan tidigast den 20 oktober.

Om fånggrödan är höstråg eller westerwoldiskt rajgräs får den brytas tidigast 1 januari året efter stödåret.

Det här får du inte göra med fånggrödan

- Du får inte använda fånggrödan för slåtter, bete eller annan produktion förrän efter tidigaste datum för brytning. Du får dock putsa och kalka fånggrödan innan det tidigaste datumet för brytning.
- Fånggrödan får inte heller övergå till huvudgröda året efter det aktuella stödåret. Du får inte heller ha åkermarken i träda året efter du har sökt fånggröda, men du får ha en obrukad fältkant.
- Efter skörd av huvudgrödan får du inte gödsla eller sprida växtskyddsmedel på marken fram till datum för brytning av fånggrödan.
- Du får inte låta täckdika marken innan fånggrödan får brytas.

Villkor för vårbearbetning

- Om du söker ersättning för vårbearbetning får du jordbearbeta marken tidigast den 1 januari året efter att du sökte ersättning för vårbearbetning. Det betyder att du till exempel inte får gräva täckdiken under hösten. Tänk på att betesdjur på stubben kan innebära jordbearbetning. Skörd av potatis, rotfrukter eller grönsaker klassas som jordbearbetning, till skillnad från andra huvudgrödor. Därför kan du inte få ersättning för vårbearbetning på mark efter skörd av potatis, rotfrukter eller grönsaker. Däremot får du göra en grund jordbearbetning inför sådd av vitsenap, oljerättika eller rättika. Med grund jordbearbetning menas till exempel en lättare harvning som endast luckrar upp det översta jordlagret. Plöjning eller djupare kultivering är inte tillåtet.
- Efter att du har skördat huvudgrödan får du inte gödsla eller sprida växtskyddsmedel på marken förrän efter årsskiftet.
- Året efter du sökte ersättning för vårbearbetning ska du så en huvudgröda eller vall senast den 30 juni.

Det måste vara du som brukar marken

Det är du som brukar marken som kan ha rätt till ersättning. Du kan äga eller arrendera marken eller ha ett nyttjanderättsavtal med ägaren till marken.

Innan du går in i ett nytt åtagande bör du försäkra dig om att rätten att bruka marken gäller under hela tiden som åtagandet gäller. Om du inte äger marken försäkras du dig bäst genom att upprätta ett skriftligt avtal med markägaren.

Om du blir av med mark som ingår i ett pågående åtagande, bör du kontrollera om du kan föra över åtagandet på marken till den som tar över. Annars kan du bli skyldig att betala tillbaka ersättning eftersom det är ett krav att fullfölja de åtaganden som du har.

Du måste söka utbetalning första året

Storleken på åtagandet är den areal du söker utbetalning för första året i åtagandet. Där ingår den sammanlagda arealen för fånggröda, vårbearbetning eller en kombination av båda delarna på samma mark. Från och med andra året i åtagandet måste du söka utbetalning för minst 80 procent av arealen i ditt åtagande. Som mest kan du söka utbetalning för 120 procent av arealen i ditt åtagande. Om du söker utbetalning för mer än 120 procent av din åtagandeareal samtidigt som du ansöker om att utöka ditt åtagande, kan du få ett nytt 5-årigt åtagande

Följ tvärvillkoren och basvillkoren

För att få full ersättning måste du följa tvärvillkoren. Tvärvillkoren är regler som till exempel handlar om hur du ska sköta dina djur och din mark. De flesta tvärvillkoren är regler som redan finns i den svenska lagstiftningen eller i EU:s lagstiftning.

Basvillkor är tvärvillkoren plus de regler inom svensk lagstiftning som du måste följa för att få ersättningen. Om du uppfyller tvärvillkoren och villkoren för ersättningen så uppfyller du basvillkoren.

Så mycket pengar kan du få

Ersättningen är 1 100 kronor per hektar för fånggröda och 600 kronor per hektar för vårbearbetning. Du kan ha fånggröda och vårbearbetning på samma skifte och får då betalt för båda åtgärderna.

Om pengarna inte räcker kan ersättningen sänkas

Den här ersättningen ingår i landsbygdsprogrammet, där det finns en viss summa pengar att betala ut varje år. Om pengarna skulle ta slut kan regeringen besluta om att begränsa ersättningarna. Det kan också bli aktuellt att sänka ersättningsbeloppen.

Utbetalning av ersättningen

Vi börjar betala ut ersättningen den 18 oktober 2019. Du får då en delutbetalning på 75 procent av beloppet. Resten av ersättningen får du som en slututbetalning. Den börjar vi betala ut den 6 december 2019. För att få ersättningen utbetald för 2019 behöver du först ha fått ersättningen utbetald för tidigare år. Detta beror på att utbetalningen baseras på ditt fleråriga åtagande.

Om du får en kontroll på din gård som visar att det finns skillnader mellan det du angett i din ansökan och verkligheten kan det leda till att du får din utbetalning senare än planerat.

Belopp som är lägre än 1 000 kronor per ersättning betalar vi inte ut.

När vi har fattat beslut om utbetalning kan du se hur mycket pengar du får på Mina sidor.

Kontroller och avdrag

Om du inte följer villkoren som gäller för ersättningen kan du få avdrag. Det är i första hand länsstyrelsen som kontrollerar att din ansökan stämmer med verkligheten, och att du följer alla villkor och tvärvillkor.

Länsstyrelsen genomför kontrollerna både när de handlägger din ansökan och vid eventuella besök på din gård. Du får oftast veta i förväg att du ska få besök av en kontrollant.

Du kan behöva betala tillbaka pengar

Om du inte fullföljer ditt åtagande kan du bli tvungen att betala tillbaka pengar. Länsstyrelsen har möjlighet att kräva tillbaka pengar upp till 10 år efter utbetalningen.

Om du drabbas av en oförutsedd händelse

Om du inte uppfyller villkoren för ersättningen slipper du i vissa fall att betala tillbaka de pengar som du har fått. Det gäller till exempel om det beror på fastighetsreglering eller en annan oförutsedd händelse, som till exempel översvämning eller vildsvinsskada.

Du ska anmäla den oförutsedda händelsen skriftligen till din länsstyrelse tillsammans med en redogörelse för vad som hänt. Det ska du göra inom 15 arbetsdagar från den dag du har möjlighet att göra det. Länsstyrelsen kan sedan ändra villkoren för ersättningen och till exempel anpassa ersättningen efter den skötsel som har varit möjlig.

Om du slutar med din jordbruksverksamhet kan länsstyrelsen besluta om att du inte behöver betala tillbaka ersättning som du redan har fått.